

**Toezicht op de kwaliteit van gezinshuizen: de rol van de
Groninger gemeenten**

Myrna Bloemert (s4464230)

Begeleiders: MSc. L. Wieldraaijer- Vincent, dr. M.D.C. ten Brummelaar

Tweede beoordelaar: dr. M. Hingstman

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

PABA6002: Bachelorwerkstuk Pedagogische Wetenschappen

16 juni 2023

Woordenaantal: 7344

Inhoudsopgave

Abstract	2
Inleiding	3
Theoretisch kader	4
Definitie	4
Kwaliteit	6
Rol van gemeenten	9
Toezicht	11
Methode	13
Onderzoeksdesign	13
Dataverzameling	14
Data-analyse	15
Validiteit en betrouwbaarheid	15
Resultaten	16
Beleid	16
Samenwerking instanties	19
Zicht op kwaliteit	21
Conclusie	24
Discussie	25
Resultaten	25
Beperkingen	27
Implicaties	28
Vervolgonderzoek	28
Literatuurlijst	29
Bijlage A. Interviewleidraad	37
Bijlage B. Codeboom 1	39
Bijlage C. Codeboom 2	40

Abstract

This study examines how the municipalities in Groningen shape their role as supervisors of the quality of family homes. Since the implementation of the Youth Act in 2015, the municipalities have the responsibility to provide quality youth care. The Groningen municipalities collaborate through the Regional Procurement Organization of Groningen Municipalities (RIGG). To examine how the Groningen municipalities establish supervision of the quality of family homes, an interview was conducted with a contract manager from RIGG. Additionally, an interview was conducted with a youth care provider to gather their perspective on the supervision. Both interviews focused partly on the role of the Health and Youth Care Inspectorate (IGJ) in supervising the quality of family homes. Furthermore, relevant documents were studied and analysed.

The findings of this research indicate that prior to contracting a youth care provider, the RIGG verifies if the provider meets the specified requirements. After contracting, the municipalities rely on the youth care provider to continuously meet the established criteria. There is limited visibility regarding the quality of family homes subcontracted by major youth care providers. The municipalities mainly delegate the supervision of family home quality to the IGJ. One potential implication is the estimation of the quality before contracting based on quality criteria by the RIGG. Further research could focus on improving supervision from the municipalities' perspective.

Keywords: family homes, municipalities and supervision.

Inleiding

Wanneer jongeren (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen, kunnen kinderen terecht bij een vorm van jeugdhulp met verblijf (Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming, 2017). Onder jeugdhulp met verblijf valt onder andere pleegzorg, een gezinshuis of gesloten jeugdhulp (Nederlands Jeugdinstituut, 2022). Volgens gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek verbleven in het eerste halfjaar van 2022 maar liefst 35.710 jongeren in de leeftijd van 0 tot 23 jaar in een vorm van jeugdhulp met verblijf (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022).

In Nederland zijn de gemeenten verantwoordelijk voor het organiseren van de jeugdhulp. De gemeente heeft verschillende taken waaronder het bieden van jeugdhulp van goede kwaliteit (Ministerie van Algemene Zaken, 2023). Gemeenten spelen een belangrijke rol bij het inkopen van kwalitatief goede jeugdhulp (Bex-Reimert, Brink & Gerritsen, 2016). In Nederland werken gemeenten bijna altijd samen bij het inkopen van jeugdhulp met verblijf, waaronder gezinshuizen. De 42 jeugdzorgregio's in Nederland coördineren de inkoop van jeugdhulp (VNG, z.d.). Veel gemeenten maken gebruik van het Open House-systeem, waarbij de gemeente bepaalde voorwaarden stelt aan jeugdhulpaanbieders die gecontracteerd willen worden (Nederlands Jeugdinstituut, 2018). De gemeente gaat dan met iedere jeugdhulpaanbieder die gecontracteerd wil worden en aan de voorwaarden voldoet, een contract aan voor de gehele Open House periode (Wijngaards et al., 2021). Het is de verantwoordelijkheid van gemeenten om de kwaliteit van de uitvoering van jeugdhulp te waarborgen (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.). Sommige jeugdzorgregio's nemen deze taak op zich door middel van monitoring (ZonMw, 2018).

Een van de zorgvormen die de gemeenten inkoopt is gezinshuizen. Gezinshuizen bieden onderdak aan jongeren die (tijdelijk) niet in staat zijn om thuis te wonen vanwege bijvoorbeeld gedrags- of opvoedingsproblemen (Nederlands Jeugdinstituut, 2021). In een

gezinshuis wonen doorgaans maximaal zes jongeren, waarbij de gezinshuisouders optreden als opvoeders van de jongeren. Ten minste één van de gezinshuisouders beschikt over een passende professionele opleiding (Nederlands Jeugdinstituut, 2021).

Het is echter nog onduidelijk hoe gemeenten precies zicht houden op de kwaliteit van gecontracteerde gezinshuizen. Er is weinig wetenschappelijke kennis over hoe dit toezicht wordt vormgegeven en uitgevoerd. Dit onderzoek beoogt daarom meer inzicht te verkrijgen in de manier waarop gemeenten zicht houden op de kwaliteit van jeugdhulp van gecontracteerde gezinshuizen. Om de vraag te beantwoorden en omdat er veel verschillen zijn in hoe gemeenten hun jeugdhulp inkopen is gekozen voor een single case study, welke zich richt op de Groninger gemeenten (Centraal Planbureau, 2021). De onderzoeksvraag die in dit onderzoek centraal staat luidt als volgt: ‘Hoe geven de Groninger gemeenten vorm aan de rol als toezichthouder van de kwaliteit van gezinshuizen?’ Door het beantwoorden van deze vraag kan er bijgedragen worden aan een beter begrip van de praktijk en kunnen mogelijke aanbevelingen worden geformuleerd om het toezicht op de kwaliteit van gezinshuizen te verbeteren. Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag zullen interviews afgenomen worden met een contractmanager van de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten en met een Groninger jeugdhulpaanbieder.

Theoretisch kader

Definitie

Een gezinshuis is een vorm van jeugdhulp met verblijf, ook wel residentiële jeugdzorg genoemd (Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming, 2017). Deze zorg wordt geboden aan jeugdigen die (tijdelijk) niet in hun eigen gezinssituatie kunnen verblijven en om deze reden opgenomen worden in het gezin van een gezinshuisouder (Leloux-Opmeer et al., 2016). Wanneer een jeugdige op een andere plek dan thuis moet verblijven, ligt de voorkeur

over het algemeen bij het verblijven in een gezinssituatie, zoals pleegzorg of een gezinshuis, geven Leloux-Opmeer et al. weer (2016). Het verblijven in een gezinsomgeving blijkt effectief te zijn doordat er een lage verhouding tussen personeel en jeugdigen is en er zo een relatie opgebouwd kan worden (Lee & Thompson, 2008). In een gezinshuis wordt vaak vanuit een autoritatieve opvoedstijl gewerkt, waarbij er gebruik wordt gemaakt van positieve bekrachtiging van sociaal wenselijk gedrag (Nederlands Jeugdinstituut et al., 2014; Friman et al., 1997). Uit onderzoek van Friman et al. (1997) blijkt dat dit effectief is om gedragsproblematiek bij jeugdigen te verminderen.

Andere vormen van residentiële jeugdzorg zijn bijvoorbeeld pleegzorg of het verblijven in een jeugdinstelling (Boendermaker et al., 2012). Een verschil tussen pleegzorg en een gezinshuis is dat één van de gezinshuisouders een professionele achtergrond heeft en hierdoor meer professionele hulpverlening kan bieden (Nederlands Jeugdinstituut, 2023; Smith, 2015). Een residentiële jeugdinstelling wordt beschouwd als een geschikte plek voor jeugdigen die specifieke behandeling nodig lijken te hebben (De Swart et al., 2012). Een gezinshuis wordt daarom vaak gezien als tussenvariant van pleegzorg en een residentiële jeugdinstelling (Leloux-Opmeer et al., 2017).

Er zijn verschillende organisatievormen mogelijk voor een gezinshuis. De meest voorkomende organisatievorm is een gezinshuis dat in loondienst is bij een jeugdhulpaanbieder. De jeugdhulpaanbieder is dan verantwoordelijk voor de hulp die wordt geboden (De Vries & Gardeniers, 2013). Een andere voorkomende organisatievorm is een gezinshuis dat gerund wordt door zelfstandig ondernemers, maar wel verbonden aan een jeugdhulpaanbieder en aangesloten bij een franchiseorganisatie of ander samenwerkingsverband zijn (Meuwissen, 2011). Het gezinshuis voldoet dan aan de richtlijnen die het samenwerkingsverband of de franchiseorganisatie stelt. (Present, 2021). Vaak zijn gezinshuizen dus onderdeel van een grotere jeugdhulpaanbieder, maar ook werken

gezinshuisouders samen met multidisciplinaire teams, staat beschreven in de Kwaliteitscriteria voor gezinshuizen van het Nederlands Jeugdinstituut (2021). In dit multidisciplinaire team wordt samengewerkt, onder andere met een gedragswetenschapper, om de hulp en begeleiding voor een jeugdige zo goed mogelijk vorm te geven (Nederlands Jeugdinstituut & Hogeschool Leiden, 2021).

In het buitenland wordt er ook gewerkt met kleinschalige vormen van residentiële jeugdzorg, zoals gezinshuizen. Clercq heeft in 2013 onderzoek gedaan naar de verschillen tussen gezinshuizen in verschillende landen, zoals Finland, de Verenigde Staten, Polen en China. Uit dit onderzoek blijkt dat gezinshuisouders uit andere landen, in tegenstelling tot Nederlandse gezinshuisouders, niet altijd beschikken over een passend diploma. In Amerikaanse ‘Teaching-Family Homes’ en Finse ‘professional family homes’ moet één van de gezinshuisouders wel een relevante opleiding gevolgd hebben, geeft Clercq weer in zijn onderzoek (2013). Dit is dus vergelijkbaar met de Nederlandse eisen van een gezinshuis (Nederlands Jeugdinstituut, 2023). Veelal zijn de gezinshuisouders in het buitenland in loondienst van een jeugdhulpaanbieder (Clercq, 2013). Wat betreft het aantal kinderen in de gezinshuizen verschilt dit van vier tot tien kinderen, en is daarmee vergelijkbaar of groter dan de Nederlandse gezinshuizen, waar maximaal 6 jeugdigen verblijven (Nederlands Jeugdinstituut, 2023). In de Zweedse ‘family style homes’ verblijven gemiddeld 5 kinderen, wat vergelijkbaar is met de Nederlandse gezinshuizen. De ‘family style homes’ worden ook gezien als een tussenvorm tussen pleegzorg en een residentiële instelling (Andersson, 2007; Leloux-Opmeer et al., 2017).

Kwaliteit

De kwaliteit van gezinshuizen is een essentiële factor voor het welzijn en de ontwikkeling van de jongeren. Uit onderzoek van Slaatto et al. (2022) blijkt dat veiligheid

een van de meest fundamentele behoeften van jongeren is in de jeugdhulp met verblijf. Het gevoel van veiligheid wordt sterk beïnvloed door de kwaliteit van de woonplek en draagt bij aan een gezond sociaal klimaat. Daarnaast is een schone en gestructureerde omgeving van groot belang (Leipoldt et al., 2019). Onderzoek toont ook aan dat contact tussen het gezinshuis en de jongere van cruciaal belang is voor het welzijn van de jongere en positieve effecten heeft op de resultaten van jeugdhulp (Nickerson et al., 2006; Huefner et al., 2015; Geurts et al., 2012). Uit het onderzoek van Nickerson et al. (2006) komt naar voren dat betrokkenheid van het gezin bijdraagt aan succesvollere resultaten en kan helpen om de overgang terug naar de thuissituatie te vergemakkelijken. Daarnaast geven Geurts et al. (2012) weer dat contact met het gezin bijdraagt aan het welzijn van de jeugdigen.

In 2002 kwam Donabedian (2002) met een klassieke benadering om de kwaliteit in de residentiële zorg te beoordelen. Hij deelde kwaliteit onder in 3 met elkaar verbonden categorieën, namelijk: structuur, proces en resultaten. Later werd dit bekritiseerd, aangezien de categorieën te weinig specifiek waren. Megivern en collega's (2007) hebben dit kwaliteitskader daarom meer gespecificeerd. Het belang van betrokkenheid van het gezin werd ook meegenomen als belangrijk element van de kwaliteit. Ook zijn er in 2004 bepaalde richtlijnen opgesteld door de Child Welfare League of America waar residentiële zorg aan zou moeten voldoen en bestond uit vijf domeinen: intake, zorgervaring, omgeving, organisatorische en administratieve factoren en betrokkenheid van het netwerk (Farmer et al., 2017). Farmer en collega's (2017) geven weer dat er uit al deze verschillende kwaliteitskader vier domeinen zijn die van cruciaal belang zijn voor het beoordelen van kwaliteit in de residentiële zorg. Deze domeinen zijn: veiligheid, behandeling, personeel en omgeving. Daarnaast wordt er ook vaak gekeken naar de resultaten die de zorg oplevert (Farmer et al., 2017).

In Nederland is er op aanbevelen van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd een team van professionals met kennis en/of ervaring in het werkveld die gezamenlijk kwaliteitscriteria voor gezinshuizen hebben ontwikkeld (Nederlands Jeugdinstituut & Hogeschool Leiden, 2021). Deze zijn ontwikkeld om als stimulans te dienen voor gezinshuisouders om blijvend de kwaliteit te waarborgen en te verbeteren. Ook zijn deze kwaliteitscriteria opgesteld om de kenmerken van een goed gezinshuis te beschrijven en de kwaliteit te kunnen toetsen (Nederlands Jeugdinstituut & Hogeschool Leiden, 2021). Deze criteria zijn gericht op vier gebieden, namelijk: de gezinshuisouder, het leefklimaat, de positie van het kind en diens ouders, en transparante zorg (Nederlands Jeugdinstituut & Hogeschool Leiden, 2021). In de Kwaliteitscriteria (2021) wordt benadrukt dat een zo gewoon mogelijk gezinsleven centraal staat, maar professionele hulp kan bieden wanneer het nodig is. De gezinshuisouder moet dit kunnen bieden en kan terugvallen op een multidisciplinair team, waar de gezinshuisouder deel van uitmaakt. Daarnaast moet er in het gezin een positief leefklimaat zijn, waar kinderen zich kunnen ontwikkelen, wordt weergegeven in de Kwaliteitscriteria (2021). Bij het criterium ‘positie van het kind en diens ouders’ staan de basisrechten van het kind centraal, namelijk het opgroeien in een veilige omgeving, maar ook bijvoorbeeld het hebben van een vertrouwenspersoon. Enkele voorbeelden van transparante zorg zijn het samenwerken met het multidisciplinair team en jaarlijks risico-inventarisaties doen (Nederlands Jeugdinstituut & Hogeschool Leiden, 2021).

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd toetst de kwaliteit in gezinshuizen sinds 2021 aan de hand van het JIJ-kader (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2021). In het JIJ-kader staan 3 domeinen centraal, namelijk: ontwikkelingsgerichte hulp, de kundige hulpverlener en goed bestuur. Deze worden beschreven en toegelicht door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2021). Bij de ontwikkelingsgerichte hulp wordt er gekeken naar de mate waarin de hulp bijdraagt aan de ontwikkeling van de jeugdige en toetst

of de hulpverleners een juist beeld hebben van de wensen en behoeften van de jeugdige en het gezin (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2021). Bij het domein ‘de kundige hulpverlener’ toetst de Inspectie of de hulpverleners professioneel kunnen handelen en hulp kunnen bieden die aansluit bij de behoeften van de jeugdige, wat van belang kan zijn voor het verminderen van gedragsproblematiek (Friman et al., 1997; Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2021). Daarnaast kijkt de Inspectie naar de doelstellingen van de organisatie en of de organisatie op verantwoorde wijze wordt bestuurd (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2021). Voor nieuwe jeugdhulpaanbieders heeft de Inspectie een aantal normen geselecteerd waaraan zij moeten voldoen.

Rol van gemeenten

Sinds de Jeugdwet die in 2015 ingevoerd is, hebben gemeenten de verantwoordelijkheid om kwalitatief goede jeugdhulp in te kopen en de kwaliteit van de uitvoering te waarborgen (Bex-Reimert, Brink & Gerritsen, 2016; Nederlands Jeugdinstituut, z.d.; Jeugdwet 2015). Deze verantwoordelijkheid is bij gemeenten neergelegd omdat er vanuit de gemeenten meer passende zorg voor jeugdigen dicht bij huis georganiseerd zou kunnen worden (Broersma, 2013). Ook zou er hierdoor tijdiger gesignaleerd kunnen worden of er hulp nodig is en zou er eerder hulp ingezet kunnen worden, wat dure specialistische zorg zou kunnen voorkomen (Sachse, 2013). Door de decentralisatie in 2015, waarbij de eerdere overheidstaken nu bij de gemeenten liggen, geeft dit de gemeenten veel vrijheid om het beleid en bepaalde regelingen vorm te geven (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2019). Gemeenten kunnen bij het inkopen van jeugdhulp bijvoorbeeld bepaalde eisen stellen, hierdoor wisselen deze eisen per gemeente, wat voor kan zorgen bij jeugdhulpaanbieders, blijkt uit onderzoek hiernaar (Fermin et al., 2019). Gemeenten werken bij het inkopen van jeugdhulp en waarborgen van de kwaliteit van de uitvoering samen in

jeugdzorgregio's en maken gebruik van methodieken zoals Open House om de jeugdhulp in te kopen (VNG, z.d.; Nederlands Jeugdinstituut, 2018). Open House houdt in dat de gemeenten een contract met voorwaarden opstellen en met iedere jeugdhulpaanbieder die hieraan voldoet en wil toetreden, wordt een contract afgesloten. Door middel van deze inkoopmethodiek hebben gebruikers van jeugdhulp meer keuze in de vormgeving van de jeugdhulp (*Open House als inkoopmethodiek*, z.d.). Idealiter zouden gemeenten voorafgaand aan het contracteren van gezinshuizen een inschatting maken van de kwaliteit van de gezinshuizen, op basis van de kwaliteitscriteria Gezinshuizen, stelt Present (2021). Een nadeel hiervan is dat dit bij professionals onduidelijkheid kan creëren, aangezien zij met verschillende toetsingskaders te maken krijgen, bijvoorbeeld van de Inspectie of de overkoepelende jeugdhulpaanbieder (Fermin et al., 2019; ZonMw, 2018).

Ook in de provincie Groningen werken de gemeenten samen bij het inkopen en aanbieden van jeugdhulp. De 10 Groninger gemeenten, gemeente Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier en gemeente Westerwolde werken samen via de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG). De RIGG is in 2014 opgericht om de gemeenten te ondersteunen bij het inkopen van de jeugdhulp. Daarnaast voeren zij het contractmanagement uit en monitoren de kwaliteit van de jeugdhulpaanbieders. Er zijn bij de RIGG in totaal 194 jeugdhulpaanbieders gecontracteerd. Er zijn 12 aanbieders die gezinshuizen bieden en 14 aanbieders van gezinshuis plus (RIGG, 2023). In 2021 heeft het NJI (2021) in kaart gebracht hoeveel gezinshuizen er per provincie waren in 2020. In totaal waren er 856 gezinshuizen in Nederland, waarvan 3,7% in Groningen. Dat wil zeggen dat er in 2020 32 gezinshuizen in de provincie Groningen gevestigd waren (Nederlands Jeugdinstituut, 2021). Het CBS (2022) heeft in een rapport cijfers van het aantal jeugdigen van 0 tot en met 17 jaar, die jeugdhulp ontvingen in de eerste helft van 2022, gedeeld. Van het totaal aantal jeugdigen die in de

provincie Groningen wonen, ontving in deze periode 12,33% van de jeugdigen jeugdhulp. In 6 jeugdzorgregio's lag dit percentage hoger, in de 35 andere jeugdzorgregio's lag dit percentage lager (Bakker, 2022).

Zoals eerder vermeld hebben de Nederlandse gemeenten de verantwoordelijkheid voor de jeugdhulp. Dit is vergelijkbaar met Denemarken, blijkt uit een rapport van het Clercq et al. (2012). In Denemarken hebben de gemeenten de verantwoordelijkheid voor de jeugdvoorzieningen, uitgezonderd de gesloten instellingen. Dit hebben zij zo georganiseerd om de kosten terug te brengen en de kwaliteit van voorzieningen te verhogen (Clercq et al., 2012; Mau & Kim, 2017). Ook in Engeland ligt de verantwoordelijkheid voor voorzieningen voor jeugdigen en hun ouders bij de gemeenten. In Noorwegen en Zweden ligt deze verantwoordelijkheid juist bij de centrale overheid, geven Clercq et al. (2012) weer (*Country sheet on youth policy in Norway*, 2007).

Toezicht

In hoofdstuk 9 van de Jeugdwet staat beschreven dat de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) de taak heeft om de kwaliteit van jeugdhulpaanbieders te onderzoeken (Jeugdwet, 2015). De IGJ controleert of de gezinshuizen voldoen aan de wettelijke eisen en de gestelde kwaliteitsnormen, zij doen dit aan de hand van het JIJ-kader (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2021).

De IGJ beschrijft verschillende vormen van toezicht die zij uitvoeren (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2023). De IGJ kan bijvoorbeeld regulier toezicht uitvoeren. Er vindt dan een inspectiebezoek plaats, zonder specifieke aanleiding. Als blijkt dat een jeugdhulpaanbieder geen veilige en goede hulp kan bieden, kan de IGJ maatregelen treffen. Een maatregel die de IGJ als voorbeeld noemt, welke opgelegd kan worden, is verscherpt toezicht. Bij verscherpt toezicht krijgt de jeugdhulpaanbieder de mogelijkheid om

tekortkomingen die door de IGJ zijn gezien, weg te nemen (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2023). In tussentijd houdt de IGJ nauw contact met de jeugdhulpaanbieder (Duijkersloot et al., 2018). Ook kan de IGJ risicotoezicht uitvoeren. Wanneer er meldingen van jeugdhulpaanbieders komen of signalen in- of externe bronnen, is dat een reden voor de IGJ om een bezoek te brengen aan de jeugdhulpaanbieder (De Vries, 2018). Wanneer er een calamiteit heeft plaatsgevonden bij een jeugdhulpaanbieder, zijn jeugdhulpaanbieders verplicht om dit te melden bij de IGJ (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2023). Een calamiteit is, zoals in de Jeugdwet beschreven: ‘Een niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis die betrekking heeft op de kwaliteit van de jeugdhulp en die tot een ernstig schadelijk gevolg voor of de dood van een jeugdige of ouder heeft geleid’ (Jeugdwet, 2015). De IGJ verzoekt in dat geval de jeugdhulpaanbieder om onderzoek te doen en hier een rapport over te schrijven, geeft het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport weer (2023). De IGJ kan dan beoordelen of het risico op eenzelfde incident verminderd is (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2023). Als er bij de gemeente signalen binnenkomen over de kwaliteit van een jeugdhulpaanbieder, dan kunnen zij dit melden bij de IGJ. De IGJ biedt de gemeenten een vast aanspreekpunt en ook hebben gemeenten een aanspreekpunt voor de IGJ (Present, 2021). Door Present (2021) wordt beschreven dat de IGJ en de gemeenten gezamenlijk afspraken moeten maken, bijvoorbeeld over het handelen bij het contracteren van een nieuwe aanbieder, die niet eerder als gezinshuis actief is geweest. Meerdere kleinschalige jeugdhulpaanbieders hebben aangegeven dat het voor hen onduidelijk is hoe afstemming tussen de IGJ en gemeenten verloopt, wat betreft het toezicht en wat de rol van de verschillende instanties is (Fermin et al., 2019).

Niet alleen heeft dus de IGJ de verantwoordelijkheid om toezicht te houden op de kwaliteit van gezinshuizen, maar ook hebben de gemeenten een rol bij het toezicht op de kwaliteit en het controleren van de kwaliteit van de geboden jeugdhulp (Gemeente Baarn et

al., 2020). Toch lijkt het toezicht op het sociaal domein, waaronder jeugdhulp valt, door de gemeenten nog beperkt te zijn (Winter & Mein, 2017). Een verklaring hiervoor geeft Winter (2017) dat de decentralisatie van het sociaal domein relatief kort geleden heeft plaatsgevonden en gemeenten nog bezig zouden zijn met het vormgeven van het toezichtsbeleid. Aangezien de IGJ en de gemeenten beide een toezichthoudende taak hebben, is het van belang om samen te werken, om informatie uit te wisselen en blinde vlekken in het toezicht te voorkomen (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2017).

Methode

Onderzoeksdesign

Aangezien er nog weinig onderzoek gedaan is naar de manier waarop gemeenten toezicht houden op de kwaliteit van gezinshuizen, is er een exploratief onderzoek uitgevoerd. Door deze vorm van onderzoek kan nieuwe informatie verzameld worden en van hieruit kan vervolgonderzoek gedaan worden (Reiter, 2017). Er is kwalitatieve data verzameld om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de praktijk en een antwoord op de onderzoeksvraag uitgebreid te kunnen beschrijven (Boeije, 2002). Het onderzoek is een single case study, hiervoor is gekozen om meer specifieke informatie te kunnen verzamelen over de Groninger gemeenten (Gustafsson, 2017). Er zijn twee interviews en een documentanalyse uitgevoerd, om inzicht te verkrijgen in de manier waarop de Groningse gemeenten toezicht houden op de kwaliteit van gecontracteerde gezinshuizen. Een gecontracteerde jeugdhulpaanbieder en een contractmanager van de RIGG zijn geïnterviewd. Met behulp van de interviews is er diepgaande informatie verzameld, wat een gedetailleerd beeld kan geven van de praktijk (Adeoye-Olatunde & Olenik, 2021).

Dataverzameling

De dataverzameling voor dit onderzoek bestaat uit twee onderdelen, namelijk interviews en documentanalyse. Er zijn 2 semi-gestructureerde interviews uitgevoerd. Er is een interview uitgevoerd met een contractmanager van de RIGG en met een gecontracteerde jeugdhulpaanbieder. De participanten zijn geworven door middel van een gemakssteekproef, een vorm van een selecte steekproef (Taherdoost, 2016). Via de begeleider van dit onderzoek zijn de contactgegevens van de contractmanager en de jeugdhulpaanbieder verkregen en is er contact opgenomen. Er is met beide respondenten een afspraak gemaakt voor het interview. Het interview is online afgenomen. Het gesprek is met toestemming van de respondenten opgenomen via een dictafoon. Vervolgens zijn de interviews getranscribeerd. De interviews zijn op de Y-schijf van de Rijksuniversiteit Groningen geplaatst om de data te beveiligen en de privacy van de respondenten te waarborgen. De audio-opnamen zijn verwijderd en de transcripten van de interviews zullen na een jaar verwijderd worden.

Het semi-gestructureerde interview met de contractmanager bestond uit vragen gericht op hoe de Groningse gemeenten het toezicht op de kwaliteit van gezinshuizen in de praktijk uitvoeren. Het interview met de jeugdhulpaanbieder bestond uit vragen gericht op hoe het toezicht vanuit de gemeente op kwaliteit van gezinshuizen wordt ervaren. Voorafgaand aan de interviews zijn er interviewleidraden opgesteld (Zie Bijlage A). De interviews duurden ongeveer 20 minuten.

Daarnaast zijn er relevante documenten en beleidsstukken die betrekking hebben op het toezicht op de kwaliteit van gecontracteerde gezinshuizen geselecteerd, waaronder: ‘Overeenkomst uitvoering diensten Jeugdwet “Open House” en ‘Algemene Inkoopvoorwaarden’ van de RIGG (RIGG, 2023; VNG, 2023). Daarnaast zijn ook hoofdstuk 2 en hoofdstuk 9 van de Jeugdwet en de ‘Verordening jeugdhulp gemeente Groningen 2021’ geselecteerd en geanalyseerd (Jeugdwet, 2015; Groningen, 2021). De documentanalyse zal

helpen om een breder beeld te krijgen van het toezichtproces en de manier waarop de kwaliteit van gezinshuizen wordt beoordeeld en bewaakt in de Groningse gemeenten.

Data-analyse

De getranscribeerde interviews en documenten worden geanalyseerd met behulp van Atlas.ti. Deze software ondersteunt het categoriseren, coderen en analyseren van de data. Er zal een thematische analyse uitgevoerd worden. Er is gekozen voor een thematische analyse om overkoepelende thema's te vergelijken (Nowell et al., 2017)(Boeije, 2002). Als eerste zijn de documenten inductief geanalyseerd. Er zijn als eerste 12 codes opgesteld. Na het analyseren van de documenten zijn de codes deels samengevoegd en onderverdeeld in hoofd- en subcodes. Hierbij is gebruikgemaakt van stap 1 van de Constant Comparative Method (Boeije, 2002). Binnen het document zijn de codes en fragmenten met elkaar vergeleken. Daarna is stap 2 van de Constant Comparative Method uitgevoerd. De codes van de verschillende documenten zijn met elkaar vergeleken en er is een codeboom opgesteld met 3 hoofdcodes (Zie Bijlage B). De hoofdcodes zijn: 'samenwerking', 'vormgeving' en 'kwaliteit'. Hieronder vielen 8 subcodes. Met deze codes zijn de interviews geanalyseerd. Bij het analyseren van de interviews zijn er nieuwe codes ontwikkeld, aangezien er nog geen passende codes waren. De subcodes 'zicht' en 'vertrouwen' zijn toegevoegd onder de hoofdcategorie 'kwaliteit'. Hierdoor is het aantal subcodes op 10 gekomen. Deze codes zijn gecategoriseerd en ook hiervan is een codeboom opgesteld om overkoepelende thema's en patronen in de data te identificeren (Zie Bijlage C). Aan de hand van de hoofdcodes 'samenwerking', 'vormgeving' en 'kwaliteit', zullen de resultaten besproken worden.

Validiteit en betrouwbaarheid

Door het uitvoeren van interviews en het analyseren van specifieke documenten, kan er relevante kwalitatieve data verzameld worden. Dit draagt bij aan de validiteit van het

onderzoek (Whittemore et al., 2001). Er is informatie geput uit verschillende bronnen, wat de realiteit van meerdere kanten kan belichten. Dit draagt bij aan de betrouwbaarheid van dit onderzoek (Golafshani, 2015). Een voordeel van een single case study is dat het in kleine steekproeven kan worden uitgevoerd, maar een nadeel is dat de resultaten hierdoor niet gegeneraliseerd kunnen worden naar grotere populaties (Rahman, 2016). Bij het uitvoeren van een thematische analyse speelt het oordeel van de onderzoeker een grote rol. Hierdoor is de interpretatie van de resultaten niet geheel onafhankelijk (Castleberry & Nolen, 2018).

Resultaten

Beleid

Het beleid van de RIGG is dat op het moment dat een jeugdhulpaanbieder de jeugdhulp wil aanbieden in de Groninger gemeenten, het moet voldoen aan de voorwaarden die beschreven staan in de Algemene Inkoopvoorwaarden. Als een jeugdhulpaanbieder jeugdhulp wil aanbieden in de Groninger gemeenten kan het een overeenkomst afsluiten met de RIGG. Iedere aanbieder die voldoet aan de voorwaarden die vooraf zijn vastgesteld, kan toetreden.

De Contractant garandeert dat de geleverde Prestaties voldoen aan de Overeenkomst, aan de algemeen geldende normen en aan de voorschriften die bij of krachtens wet of verdrag gelden met betrekking tot, doch niet uitsluitend, veiligheid, gezondheid en milieu. (RIGG Bijlage 9 Algemene Inkoopvoorwaarden)

De contractmanager van de RIGG beaamt dit en geeft aan dat de voorwaarden worden getoetst, voorafgaand aan de contractering van de jeugdhulpaanbieder. In de overeenkomst zijn voor het bieden van gezinshuiszorg bepaalde voorwaarden opgesteld waaraan de

gezinshuizen moeten voldoen, voordat de jeugdhulpaanbieder gecontracteerd wordt, geeft de contractmanager aan:

‘Wij hebben een aantal organisaties die [de gezinshuizen als] onderaannemer hebben, dus [de jeugdhulpaanbieders] die doen dan de check... En de aanbieders die zeg maar gezinshuis zijn of de, eh, als je bijvoorbeeld hebt zoals [grote jeugdhulpaanbieder], die heeft ook best wel veel gezinshuizen onder zich zeg maar, omdat zij heel veel pleegzorg doen en gezinshuizen. Hun doen de checks maar wij controleren eigenlijk altijd aan de hand van de kwaliteitseisen die wij opgesteld hebben of gezinshuizen daaraan voldoen. Of ze bijvoorbeeld een gezinshuiswaarmaerk hebben, ze moeten een bepaald opleidingsniveau behaald hebben, de medewerkers. Bij gezinshuis plus zijn daar iets meer eisen aan gesteld, omdat dat iets ingewikkeldere kinderen zijn dan gewone gezinshuizen, dus op die manier toetsen wij dat wel. En wij doen dat dan in contractmanagement gesprekken.’ (Interview contractmanager RIGG).

Op basis van deze voorwaarden kunnen de Groninger gemeenten dus de kwaliteit van de jeugdhulpaanbieder beoordelen. De jeugdhulpaanbieders moeten kunnen aantonen dat zij voldoen aan de voorwaarden, blijkt uit het interview met de contractmanager, maar staat ook beschreven in de overeenkomst: ‘De Opdrachtnemer legt verantwoording af over de uitvoering van diensten op basis van deze Overeenkomst.’ (RIGG Bijlage 8 Overeenkomst Open House) en: ‘De Gemeente kan de Prestaties van de Contractant keuren en inspecteren.’ (RIGG Bijlage 9 Algemene Inkoopvoorwaarden) Uit de interviews blijkt dat dit gedaan wordt door de RIGG: ‘Op het moment dat een aanbieder wil toetreden, dan wordt dat wel allemaal gecontroleerd. Dus [de jeugdhulpaanbieders] weten wel waar ze aan moeten voldoen en daar zetten ze ook hun handtekening voor.’ (Interview contractmanager RIGG) en: ‘Wij vragen af en toe bijvoorbeeld personeelslijsten op om te kijken of ze nog steeds voldoen.’ (Interview

contractmanager RIGG). Ook de jeugdhulpaanbieder herkent het beleid dat jeugdhulpaanbieders moeten voldoen aan bepaalde voorwaarden en dat hier voorafgaand aan de contractering bewijzen voor aangeleverd moeten worden. Dit benoemt de jeugdhulpaanbieder in het interview:

Bij inkoop moet je al allerlei bewijzen aanleveren. Dus als je gecontracteerd wilt worden. Waaronder bewijs dat je als zorgaanbieder zorg mag leveren, bewijs dat je aan de contracteisen kunt voldoen ... Dus daar willen ze een soort van zekerheid voor hebben, dus dan moet je dingen aanleveren zoals jaarrekeningen, stukken van de accountant of een ondernemersplan of dat soort dingen. (Interview jeugdhulpaanbieder)

Nadat de jeugdhulpaanbieder gecontracteerd is, blijven de gemeenten betrokken, maar is hun rol in het uitvoeren van het toezicht minder prominent en laten zij dit over aan de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. Dit blijkt uit de Verordening Jeugdhulp en het interview met de contractmanager. Verordening Jeugdhulp gemeente Groningen (2021): 'Het toezicht door de aangewezen toezichthouder ziet niet op de kwaliteit van de door de jeugdhulpaanbieders geleverde jeugdhulp. Dat toezicht is namelijk belegd bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Veiligheid en Justitie'. Maar toch blijft de gemeente wel betrokken, aangezien zij verantwoordelijk zijn voor het inkopen van jeugdhulp en het aanbieden van goede kwaliteit jeugdhulp. Dit komt ook naar voren in het interview met de contractmanager: '[De gemeente controleert] wel op moment dat er iets aan de hand is, maar niet standaard elk jaar of zo.' En:

'Op moment dat [toezichthouders] signalen krijgen, of klachten krijgen of meldingen krijgen over dat iets niet op orde is. Dan gaan zij vanuit de gemeente heen omdat de

gemeente dan wel de verantwoordelijkheid heeft in, zeg maar, dat hun burgers goed en veilig kunnen wonen.’ (Interview contractmanager RIGG).

Samenwerking instanties

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd heeft dus ook een voorname rol bij het toezicht houden op de kwaliteit van jeugdhulpaanbieders. De jeugdhulpaanbieder licht toe hoe dit toezicht in de praktijk te zien is:

‘De Inspectie toetst nieuwe zorgaanbieders, dus bij nieuwe zorgaanbieders komen ze langs voor een toets vanuit het JIJ-kader. Vanwege de hoeveelheid nieuwe zorgaanbieders doen zij dit niet altijd, dat hangt [er] een beetje vanaf, want zoveel personeel hebben ze niet bij de Inspectie... En Inspectie komt langs als er aanleiding toe is.’ (Interview jeugdhulpaanbieder)

Doordat de IGJ een voorname rol heeft in het uitvoeren van toezicht, vraagt dit om afstemming met de gemeenten. Het volgende staat hierover in de Jeugdwet beschreven: ‘De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd houdt bij de vervulling van haar taak rekening met de behoeften van gemeenten.’ (Jeugdwet, Hoofdstuk 9). Ook moeten signalen over de kwaliteit van gezinshuizen melden bij het TSD, dit is het samenwerkingsverband Toezicht Sociaal Domein, waarbij Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Inspectie Justitie en Veiligheid, Inspectie van het Onderwijs en de Nederlandse Arbeidsinspectie samenwerken, staat beschreven in de Verordening jeugdhulp gemeente Groningen (2021). De Groninger gemeenten vertalen de rol van de IGJ door naar de jeugdhulpaanbieders en eisen van jeugdhulpaanbieders dat zij meewerken aan toezicht van de IGJ. Dit vereiste staat beschreven in artikel 34 van de Overeenkomst Open House: ‘Opdrachtnemer werkt onvoorwaardelijk mee met inspecties van bij wet benoemde inspectieorganen en/of gemeentelijk

toezichthouders en geven opvolging aan aanbevelingen die uit deze Inspecties voortkomen met inachtneming van de privacy van jeugdigen en/of opvoeders.’

Over de samenwerking tussen de gemeenten en Inspectie vertelt de contractmanager:

‘De Inspectie mag wel gegevens uitwisselen met bijvoorbeeld de toezichthouder van de gemeente, maar mag geen gegevens uitwisselen met mij als contractmanager van de jeugdhulp... Zij bellen ons wel van, goh, hebben jullie nog informatie over.., dus zij zijn wel informatie aan het ophalen.’

Op de vraag of de toezichthouder van de gemeente dan wel samenwerkt met de Inspectie antwoordt de contractmanager: ‘Nee, samenwerken niet. We wisselen informatie uit. We werken nooit samen aan één casus.’ Ook vertelt de jeugdhulpaanbieder over het contact met de Inspectie: ‘Inspectie is meer een autoriteit, denk ik. Dus veel zorgverleners, veel professionals dus ook gezinshuisouders, vinden de Inspectie ook wel een beetje eng.’ De samenwerking met de Inspectie ziet er afstandelijker uit, geeft de jeugdhulpaanbieder aan:

‘[De Inspectie is] wat verder weg denk ik, wat formeler ook. En bij de Inspectie is het contact meestal vanaf hun kant. Dus het is ongebruikelijk denk ik om als zorgaanbieders de Inspectie op te bellen. Ze hebben wel regio-inspecteurs, dus je kan best wel iemand bellen, maar ja, dat doe je niet echt of zo. En als er wel aanleiding is dan zou je eerder, want dan is er een melding vaak, dan bel je niet met de regio-inspecteur, dan moet je op de website van de Inspectie een formulier invullen. Dus dat is een formeler proces.’

Het contact met de IGJ komt dus voornamelijk van één kant. De jeugdhulpaanbieders nemen niet snel contact op met de IGJ en ook is het vaak de IGJ die contact zoekt met de gemeenten,

om informatie op te halen. Tussen de gemeenten en de IGJ zou er wel afstemming moeten zijn, volgens de Jeugdwet.

Het contact tussen een jeugdhulpaanbieder en contractmanager vindt jaarlijks plaats en zij weten elkaar goed te vinden, geven de contractmanager en de jeugdhulpaanbieder aan. Over het contact met de contractmanager van de RIGG vertelt de jeugdhulpaanbieder:

‘... maar sinds een paar jaar [heeft de RIGG] contractmanagers en dat is heel fijn, want dan heb je gewoon een aanspreekpunt bij de RIGG. En doordat je jaarlijks een gesprek met elkaar voert, leer je elkaar ook wat kennen en weet je elkaar vrij gemakkelijk te vinden.’

Zicht op kwaliteit

Uit artikel 35 van de Overeenkomst Open House blijkt dat jeugdhulpaanbieders verplicht zijn om calamiteiten te melden bij de Inspectie en bij de RIGG. Ernstige incidenten moeten gemeld worden bij de RIGG. Ook moet de jeugdhulpaanbieder de RIGG op de hoogte stellen als de continuïteit van de kwaliteit van hun diensten in gevaar is. Naast het feit dat jeugdhulpaanbieders verplicht zijn om incidenten en calamiteiten te melden, zoals vermeld in de Overeenkomst Open House, kan de RIGG niet altijd op de hoogte zijn van de kwaliteit, omdat er een grote hoeveelheid jeugdaanbieders is. Vooral bij grotere jeugdhulpaanbieders, waarbij gezinshuizen in onderaannemerschap zijn, is er niet direct zicht op de kwaliteit in gezinshuizen. De gesprekken vanuit de RIGG worden namelijk gevoerd met de jeugdhulpaanbieder en dan gaat het gesprek over het totale aanbod van de jeugdhulpaanbieder en niet altijd over de kwaliteit in de gezinshuizen.

‘Als een gezinshuis onderaannemer is van een grote organisatie, dus dan heb je het een beetje over de grote gerenommeerde organisaties, dan heeft de gemeente daar niet

direct zicht op. Maar dan vertrouwt de gemeente er dan wel op, dat dat dan wel oké is. En voor andere gezinshuizen, ehm, wordt bij de controle die soms wordt gedaan, eh dat je uitvraagt naar personeel, eh dan heb je daar een beetje zicht op. Maar ja, weet je wel, we hebben 300 aanbieders, 200 aanbieders, dus dat is, die hebben we nooit allemaal in beeld.’ (Interview contractmanager RIGG)

Bij kleinere organisaties wordt de controle voornamelijk signaalgestuurd gedaan, geeft de contractmanager aan:

‘Als het echt kleine organisaties zijn, is het meestal echt heel erg signaalgestuurd, dus als er bericht over binnenkomt dat iets niet op orde is, of dat er twijfels zijn over de geboden hulp, dan gaan wij contact zoeken en het gesprek aan.’

Wat betreft het zicht van de gemeenten op de kwaliteit van gezinshuizen, komt de visie van de contractmanager en de jeugdhulpaanbieder overeen. Op de vraag hoeveel zicht de gemeente, volgens de geïnterviewde, op de kwaliteit van de gezinshuizen heeft, antwoordt de jeugdhulpaanbieder namelijk:

‘Ik denk dat de gemeente daar niet altijd goed zicht op heeft, omdat er een stap tussen zit, namelijk de zorgaanbieder. Zoals ik net ook al zei, de meeste gezinshuizen hier in Groningen zijn in onderaannemerschap van [een grotere jeugdhulpaanbieder]. En dan voert de gemeente gesprekken met een zorgaanbieder en niet zozeer rechtstreeks met gezinshuizen. Dus het gebeurt denk ik wel veel dat gemeenten niet echt op de hoogte zijn, van dingen die in de gezinshuizen spelen. In hoofdlijnen zullen ze dat horen in de contractgesprekken, maar weet je, als de gemeente met [een grote jeugdhulporganisatie] spreekt, dan gaat het in die gesprekken dus over algemene dingen, over het totale aanbod van [een jeugdhulporganisatie] bijvoorbeeld. En dan

heb je het dus niet per sé over gezinshuiszorg, dat is dan misschien een onderdeelje er van.’

Daarnaast geeft de jeugdhulpaanbieder aan dat met name wanneer er sprake is van een plaatsing vanuit het gedwongen kader, er minder zicht is op de kwaliteit van het gezinshuis, omdat de gemeente minder betrokken is bij de plaatsing:

‘Vaak zie je dat als een GI, dus een voogdijinstelling een jeugdige plaatst, dan is de gemeente wat meer op de achtergrond, omdat een gemeente dan ook niet betrokken bij zo’n plaatsing. Als een jeugdige in het vrijwillige kader wordt geplaatst, dan is het een gemeentelijke consulent die de plaatsing doet. En dan is de gemeente veel rechtstreekser betrokken ... En dan in die situaties denk ik dat de gemeente sneller doorheeft als iets niet goed is ofzo, of als er signalen zijn, zal dat eerder bij de gemeente terechtkomen. Als er een voogdij plaatsing is, of een OTS-plaatsing dan ehm, ja dan hoeft de gemeente eigenlijk alleen maar te betalen. En dan is het de voogd of de jeugdbeschermer die dan bij de zorgplanbesprekingen zit en die in het gezinshuis komt enzo. En dan is eigenlijk de samenwerking tussen het gezinshuis, de zorgaanbieder en de voogdijinstelling, en dan heeft de gemeente daar niet zo gek veel mee, die is een beetje op de zijlijn betrokken.’

Uit de documenten en interviews komt naar voren dat er veel vanuit vertrouwen gehandeld wordt. Dit volgt uit de Overeenkomst Open House van de RIGG: ‘Vertrouwen: Het handelen van Partijen onder de Overeenkomst zal zijn gebaseerd op wederzijds vertrouwen.’ Ook volgt dit uit het interview met de contractmanager van de RIGG: ‘[De jeugdhulpaanbieders] weten waar ze aan moeten voldoen en daar zetten ze ook hun handtekening voor. Dat ze voldoen en blijvend voldoen aan de gestelde eisen. Dus er wordt heel erg gehandeld vanuit vertrouwen zeg maar.’ De jeugdhulpaanbieder geeft aan dat als er

geen signalen zijn, er niet veel toezicht is: ‘Zolang het goed gaat, en er geen bijzondere signalen zijn of zo, dan zie je de gemeente eigenlijk niet echt, weet je wel. Dan is het gewoon, dan gaat het gewoon goed.’

Conclusie

In dit onderzoek is door middel van semi-gestructureerde interviews en documentanalyse onderzoek gedaan naar de rol van de Groninger gemeenten bij het toezicht op de kwaliteit van gezinshuizen. De onderzoeksvraag die hierbij centraal stond luidt: ‘Hoe geven de Groninger gemeenten vorm aan de rol als toezichthouder van gezinshuizen?’ Er is gekeken naar het beleid van de gemeenten en de manier waarop er samengewerkt wordt vanuit de gemeenten met de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de jeugdhulpaanbieders. Ook is er informatie verzameld over in hoeverre gemeenten zicht (kunnen) hebben op de kwaliteit van gezinshuizen.

Uit de resultaten blijkt dat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor het aanbieden van kwalitatief goede jeugdhulp. De Groninger gemeenten werken hierbij samen via de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten. Wanneer een jeugdhulpaanbieder jeugdhulp wil aanbieden in de Groninger gemeenten, zal het een overeenkomst van de RIGG moeten ondertekenen. De jeugdhulpaanbieder moet de voorwaarden die hierin beschreven zijn kunnen aantonen en dit wordt gecontroleerd. Wanneer de aanbieder de overeenkomst ondertekend heeft, wordt erop vertrouwd dat de jeugdhulpaanbieder blijvend voldoet aan de voorwaarden.

De Inspectie heeft een voorname rol bij het houden van toezicht op de kwaliteit van jeugdhulpaanbieders. Zij toetsen nieuwe aanbieders en doen onderzoek op moment dat er meldingen of signalen over jeugdhulpaanbieders binnen komen. De Inspectie heeft contact met de gemeenten om informatie uit te wisselen. De RIGG heeft jaarlijks een gesprek met de

jeugdhulpaanbieders over algemene zaken. Wanneer er signalen zijn over de kwaliteit van de gezinshuizen, moeten de gemeenten dit melden bij de Inspectie.

Voorals gezinshuizen in onderaannemerschap zijn van grotere jeugdhulpaanbieders, hebben de gemeenten niet veel zicht op de kwaliteit van de gezinshuizen, omdat het gesprek dan alleen met de aanbieder wordt gevoerd. Er wordt vanuit de gemeenten contact gezocht wanneer er signalen over de kwaliteit binnen komen. Wanneer hier geen sprake van is, is er het vertrouwen dat de gezinshuizen voldoen aan de gestelde voorwaarden en de kwaliteit van de gezinshuizen goed is.

Er kan dus gesteld worden dat de gemeenten voldoen aan hun taak om kwalitatief goede jeugdhulp in te kopen, door voorafgaand aan de contractering te controleren of jeugdhulpaanbieders voldoen aan de gestelde eisen. Dit wordt gedaan in een contractmanagement gesprek dat door de RIGG wordt uitgevoerd. Nadat jeugdhulpaanbieders gecontracteerd zijn vertrouwen de gemeenten erop dat jeugdhulpaanbieders blijvend voldoen aan de gestelde voorwaarden. Jaarlijks vindt er een contractmanagement gesprek plaats met de jeugdhulpaanbieder waar algemene zaken besproken worden. Het toezicht laten de gemeenten voornamelijk over aan de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, maar als er signalen over de kwaliteit van gezinshuizen binnen komen, zoeken de gemeenten contact met de jeugdhulpaanbieder.

Discussie

Resultaten

Uit de resultaten wordt meer bekend over de rol van de Groninger gemeenten op het toezicht van de kwaliteit van gezinshuizen. De Groninger gemeenten werken samen via de RIGG. De RIGG stelt voorwaarden op waaraan jeugdhulpaanbieders moeten voldoen, elke jeugdhulpaanbieder die jeugdhulp wil aanbieden kan gecontracteerd worden. Door deze Open

House methodiek uit te voeren bieden de Groninger gemeenten keuzevrijheid voor de gebruikers van Jeugdhulp (*Open House als inkoopmethodiek*, z.d.). De RIGG toetst of de jeugdhulpaanbieders voldoen aan de gestelde voorwaarden, maar doet geen inschatting van de kwaliteit van de gezinshuizen op basis van de kwaliteitscriteria Gezinshuizen, wat wel wenselijk zou zijn (Present, 2021). De vier domeinen die Farmer (2017) stelt die van belang zijn voor het beoordelen van kwaliteit, namelijk: veiligheid, behandeling, personeel en omgeving, komen wel aan bod in de voorwaarden die de RIGG stelt. De RIGG controleert voorafgaand aan de contractering bijvoorbeeld wel personeelslijsten van de gezinshuizen, maar voert geen uitgebreid kwaliteitsonderzoek uit, blijkt uit de interviews.

Het toezicht op de kwaliteit van de gezinshuizen wordt uitgevoerd door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. Zij toetsen nieuwe jeugdhulpaanbieders aan de hand van het JIJ-kader. Het contact tussen de IGJ en de gemeenten vindt niet heel vaak plaats. Uit de interviews blijkt dat de IGJ voornamelijk informatie opvraagt bij de gemeenten en dat er niet wordt samengewerkt aan een casus. Voor jeugdhulpaanbieders zou het niet duidelijk zijn hoe die afstemming verloopt, blijkt uit onderzoek van Fermin et al. (2019). Er zou wel afstemming moeten zijn tussen de IGJ en de gemeenten, staat beschreven in de Jeugdwet. Voorafgaand aan dit onderzoek werd hierdoor ook verwacht dat er vaker contact zou zijn tussen de gemeenten en de IGJ. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de gemeenten de IGJ, net als de jeugdhulpaanbieder, wat meer op afstand ziet en het een formeel proces is om contact te zoeken met de IGJ. Toch zou het goed zijn om een regelmatige afstemming te hebben tussen de IGJ en de gemeenten, zodat de gemeenten op de hoogte kunnen blijven van wat er speelt binnen de gezinshuizen.

Uit de resultaten blijkt dat vooral bij grotere jeugdhulpaanbieders, waarbij gezinshuizen onderaannemer zijn, het zicht op de kwaliteit van de gezinshuizen beperkt is.

Aan de ene kant sluit dit aan bij de organisatievorm waarvoor het gezinshuis gekozen heeft. De jeugdhulpaanbieder is bij die organisatievorm namelijk eindverantwoordelijk voor de geboden hulp en de jeugdhulpaanbieder heeft het contact met de gemeenten. Dit zorgt er wel voor, blijkt uit de interviews, dat het zicht op de kwaliteit van de gezinshuizen beperkt is. Een gezinshuis is dan namelijk maar een klein deel van de jeugdhulpaanbieder en daar zal bij de jaarlijkse contractmanagement gesprekken dan ook niet lang bij stilgestaan worden. Toch is het voor de gemeenten belangrijk om te weten hoe de jeugdhulpaanbieder en het gezinshuis samen zorg dragen voor de kwaliteit. Daarnaast draagt mogelijk de Open House-inkoopmethodiek eraan bij dat er beperkt zicht is op de kwaliteit van gezinshuizen (Sociaal-Economische Raad, 2019). Doordat elke jeugdhulpaanbieder, die voldoet aan de voorwaarden, een contract kan afsluiten met de Groninger gemeenten, is er een groot aanbod van jeugdhulpaanbieders. In het interview gaf de contractmanager ook aan, dat door de grote hoeveelheid jeugdhulpaanbieders, niet elke jeugdhulpaanbieder in beeld kan zijn. Dit kan bijdragen aan een beperkt zicht op de kwaliteit van de gezinshuizen.

Beperkingen

Er zijn twee interviews uitgevoerd, wat te weinig is om op basis hiervan conclusies te trekken. Dit verlaagt de betrouwbaarheid van het onderzoek. Aangezien de verantwoordelijkheid over de jeugdhulp relatief kort bij de gemeenten ligt, namelijk sinds 2015, is er beperkte wetenschappelijke literatuur hierover. Om deze reden is er veel gebruikgemaakt van niet-wetenschappelijke literatuur, wat de betrouwbaarheid van dit onderzoek verlaagt. Er is gebruikgemaakt van semi-gestructureerde vragenlijsten voor de interviews met vijf vooraf bedachte vragen. Achteraf gezien zouden er meer vragen opgesteld kunnen worden voorafgaand aan het interview, om meer specifieke informatie van de respondenten te kunnen krijgen. Daarnaast is de analyse van de documenten en de interviews

uitgevoerd door één onderzoeker, wat ervoor zorgt dat de resultaten vanuit één perspectief bekeken zijn en er mogelijk aspecten over het hoofd gezien zijn. Er is in dit onderzoek gefocust op de Groninger gemeenten en om deze reden zijn de uitkomsten niet te betrekken op andere gemeenten in Nederland.

Implicaties

Met behulp van deze resultaten kunnen er een aantal adviezen voor de praktijk gegeven worden. De RIGG zou bijvoorbeeld voorafgaand aan de contractering van de jeugdhulpaanbieder de kwaliteit kunnen inschatten aan de hand van de kwaliteitscriteria Gezinshuizen (Present, 2021). Daarnaast zou er op regelmatige basis afstemming kunnen plaatsvinden tussen de IGJ en de RIGG, zodat de gemeenten een beter beeld kunnen krijgen van de huidige situaties op gebied van meldingen of signalen bij gezinshuizen. Ook zouden de gemeenten zich meer kunnen richten op de gezinshuizen die onderaannemer zijn van een jeugdhulpaanbieder. Dit kunnen zij doen via de RIGG door bijvoorbeeld één keer per jaar een gesprek te voeren met de jeugdhulpaanbieder over hoe de kwaliteit van de gezinshuizen geborgen wordt die onder deze jeugdhulpaanbieder vallen. Wanneer de gemeenten minder toezicht zouden uitvoeren of het contact met de IGJ verminderen, zouden de gemeenten het zicht op de kwaliteit van de gezinshuizen kunnen verliezen. Hierdoor zou er een aanbod van gezinshuizen kunnen komen, die niet voldoen aan de gestelde eisen.

Vervolgonderzoek

In een vervolgonderzoek zou er gekeken kunnen worden naar de rol van toezichthouder van de kwaliteit van gezinshuizen bij gemeenten die onder een andere jeugdhulpregio vallen. Daarnaast zou er onderzoek gedaan kunnen worden naar de manier waarop het toezicht vanuit de gemeenten op de kwaliteit van gezinshuizen verbeterd zou kunnen worden en of dit daadwerkelijk gewenst is.

Literatuurlijst

- Adeoye-Olatunde, O. A., & Olenik, N. L. (2021). Research and scholarly methods: Semi-structured interviews. *Research and Scholarly Methods*, 4(10), 1358–1367.
<https://doi.org/10.1002/jac5.1441>
- Andersson, B. (2007, 1 juni). *Long-term residential care for youths in Sweden - Approaches to treatment*. <https://ugp.rug.nl/IJCFW/article/view/37763>
- Bakker, R. (2022). Jeugdhulp 1e halfjaar 2022. Centraal Bureau voor de Statistiek.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2022/jeugdhulp-1e-halfjaar-2022?onepage=true>
- Bex-Reimert, V. (2016). *Kwaliteitsbewaking onder de nieuwe Jeugdwet*. the University of Groningen research portal.
<https://research.rug.nl/en/publications/kwaliteitsbewaking-onder-de-nieuwe-jeugdwet>
- Boeije, H. (2002). A Purposeful Approach to the Constant Comparative Method in the Analysis of Qualitative Interviews. *Quality & Quantity*, 36(4), 391–409.
<https://doi.org/10.1023/a:1020909529486>
- Boendermaker, L., Van Rooijen, K., & Berg, T. (2012). Residentiële jeugdzorg: wat werkt? *Nederlands Jeugdinstituut*.
https://pure.hva.nl/ws/files/1127149/residentiele_jeugdzorg_2012.pdf
- Broersma, A. (2013). De nieuwe jeugdwet: transitie en transformatie. *Kind & Adolescent Praktijk*, 12(4), 164–165. <https://doi.org/10.1007/s12454-013-0051-z>
- Castleberry, A. N., & Nolen, A. L. (2018). Thematic analysis of qualitative research data: Is it as easy as it sounds? *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*, 10(6), 807–815.
<https://doi.org/10.1016/j.cptl.2018.03.019>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022, 30 oktober). 36 duizend jongeren in de jeugdhulp slapen niet thuis. *Centraal Bureau voor de Statistiek*.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/44/36-duizend-jongeren-in-de-jeugdhulp-slapen-niet-thuis>

Centraal Planbureau. (2021). De gemeentelijke inkoop van jeugdzorg. In *Centraal Planbureau*.

<https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Notitie-De-gemeentelijke-inkoop-van-jeugdzorg.pdf>

Cijfers over jeugdhulp met verblijf | Nederlands Jeugdinstituut. (2022).

<https://www.nji.nl/cijfers/jeugdhulp-met-verblijf>

Clercq, T. B. (2013). Gezinshuizen in het buitenland. *Jeugdbeleid*, 7(1), 31–38.

<https://doi.org/10.1007/s12451-013-0007-1>

Clercq, T. B., Bosscher, N., & Vink, C. (2012). *Jeugdzorg in Europa versie 2.0*.

https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-06/Jeugdzorg_in_Europa_versie2.pdf

Country sheet on youth policy in Norway. (2007).

https://www.youthpolicy.org/national/Norway_2010_Youth_Policy_Briefing.pdf

De Swart, J., Van Den Broek, H., Stams, G. J. J. M., Asscher, J. J., Van Der Laan, P., Holsbrink-Engels, G., & Van Der Helm, G. H. P. (2012). The effectiveness of institutional youth care over the past three decades: A meta-analysis. *Children and Youth Services Review*, 34(9), 1818–1824.

<https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2012.05.015>

De Vries, A., & Gardeniers, M. (2013). Wat hebben gezinshuizen in huis? *Jeugdbeleid*, 7(1), 5–12. <https://doi.org/10.1007/s12451-013-0002-6>

De Vries, M. (2018). De inspectie op bezoek, wat nu? *Standby*, 32(3), 18–19.

<https://doi.org/10.1007/s12490-018-0030-1>

Definitie gezinshuis | Nederlands Jeugdinstituut. (2023).

<https://www.nji.nl/gezinshuizen/definitie-gezinshuis>

- Donabedian, A. (2002). *An Introduction to Quality Assurance in Health Care*. Oxford University Press, USA.
- Duijkersloot, A., Top, K., & Koelewijn, A. (2018). Nieuwe bevoegdheden van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd in oprichting. *Tijdschrift voor Toezicht*, 9(1), 16–26.
<https://doi.org/10.5553/tvt/187987052018009001003>
- Farmer, E. M. Z., Murray, M. H., Ballentine, K., Rauktis, M. E., & Burns, B. J. (2017). Would We Know It If We Saw It? Assessing Quality of Care in Group Homes for Youth. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 25(1), 28–36.
<https://doi.org/10.1177/1063426616687363>
- Fermin, A. M. E., Friele, R. D., & Copenhagen, T. (2019). *Ervaringen met toezicht van kleinschalige jeugdhulpaanbieders met verblijf: eindrapport*.
- Friman, P. C., Jones, M., Smith, G. K., Daly, D., & Larzelere, R. E. (1997). Decreasing Disruptive Behavior by Adolescent Boys in Residential Care by Increasing Their Positive to Negative Interactional Ratios. *Behavior Modification*.
<https://doi.org/10.1177/01454455970214005>
- Gemeente Baarn, Gemeente Bunschoten, & Gemeente Soest. (2020). *Beleidsplan toezicht en handhaving Sociaal Domein 2021-2024*.
<https://repository.officiële-overheidspublicaties.nl/externebijlagen/exb-2021-3311/1/bijlage/exb-2021-3311.pdf>
- Geurts, E., Boddy, J., Noom, M. J., & Knorth, E. J. (2012). Family-centred residential care: the new reality? *Child & Family Social Work*, 17(2), 170–179.
<https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2012.00838.x>
- Golafshani, N. (2015). Understanding Reliability and Validity in Qualitative Research. *The qualitative report*. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2003.1870>

Groningen. (2021, 1 januari). *Verordening jeugdhulp gemeente Groningen 2021*. Lokale wet- en regelgeving.

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR645047/1#d156827754e75>

Gustafsson, J. (2017). Single case studies vs. multiple case studies: A comparative study. *Academy of Business, Engineering and Science Halmstad University*.

<http://hh.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1064378>

Huefner, J. C., Pick, R., Smith, G. K., Stevens, A. L., & Mason, W. A. (2015). Parental Involvement in Residential Care: Distance, Frequency of Contact, and Youth Outcomes. *Journal of Child and Family Studies*, 24(5), 1481–1489.

Informatie voor ouders - Richtlijn residentiële jeugdhulp - Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming. (2017, 30 april). Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming.

<https://richtlijnenjeugdhulp.nl/residentiele-jeugdhulp/info-voor-ouders/>

Jeugdwet. (2015). <https://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2023-01-01>

Kaart van 42 jeugdregio's | VNG. (z.d.). VNG.

<https://vng.nl/publicaties/kaart-van-42-jeugdregios>

Kwaliteitseisen bij inkoop jeugdhulp | Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.).

<https://www.nji.nl/transformatie-jeugdhulp/kwaliteitseisen-inkoop-jeugdhulp>

Lee, B. R., & Thompson, R. (2008). Comparing outcomes for youth in treatment foster care and family-style group care. *Children and Youth Services Review*, 30(7), 746–757.

<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2007.12.002>

Leipoldt, J. D., Harder, A., Kayed, N. S., Grietens, H., & Rimehaug, T. (2019). Determinants and outcomes of social climate in therapeutic residential youth care: A systematic review. *Children and Youth Services Review*, 99, 429–440.

<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.02.010>

- Leloux-Opmeer, H., Kuiper, C. H., Swaab, H., & Scholte, E. (2016). Characteristics of Children in Foster Care, Family-Style Group Care, and Residential Care: A Scoping Review. *Journal of Child and Family Studies*, 25(8), 2357–2371.
<https://doi.org/10.1007/s10826-016-0418-5>
- Leloux-Opmeer, H., Kuiper, C. H., Swaab, H., & Scholte, E. (2017). Children referred to foster care, family-style group care, and residential care: (How) do they differ? *Children and Youth Services Review*, 77, 1–9.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2017.03.018>
- Mau, N. J., & Kim, J. (2017). *Decentralisation of Education, Health and Social Protection: Issues and Challenges: The Copenhagen Workshop 2015 on 10th and 11th September 2015*.
- Megivern, D., McMillen, J. C., Proctor, E. K., Striley, C. W., Cabassa, L. J., & Munson, M. R. (2007). Quality of Care: Expanding the Social Work Dialogue. *Social Work*, 52(2), 115–124. <https://doi.org/10.1093/sw/52.2.115>
- Meuwissen, I. (2011). *Een landelijke sectorverkenning. Kenmerken van en opvoeding binnen gezinshuizen*. Utrecht/De Glind: Universiteit Utrecht/Rudolphstichting.
- Ministerie van Algemene Zaken. (2023, 22 mei). *Jeugdhulp bij gemeenten*. Jeugdhulp | Rijksoverheid.nl.
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdhulp/jeugdhulp-bij-gemeenten>
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (2019, 16 augustus). *Decentralisatie van overheidstaken naar gemeenten*. Gemeenten | Rijksoverheid.nl.
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/decentralisatie-van-overheidstaken-naar-gemeenten>
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2017, 14 juni). *Jaarbeeld 2016 Landelijk Toezicht Jeugd*. Jaarverslag | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.

<https://www.igj.nl/publicaties/jaarverslagen/2017/04/21/jaarbeeld-2016-landelijk-toezicht-jeugd>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2021, 20 januari). *Het JIJ-kader*.

Toetsingskader | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.

<https://www.igj.nl/publicaties/toetsingskaders/2021/01/05/het-jij-kader>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2023, 24 februari).

Jeugdhulpaanbieders: melden calamiteit. Jeugd | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.

<https://www.igj.nl/zorgsectoren/jeugd/melden-jeugdhulpverleners/jeugdhulpaanbieders-melden-calamiteit>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2023, maart 6). *Verscherpt toezicht*.

Interventies | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.

<https://www.igj.nl/onderwerpen/maatregelen/verscherpt-toezicht>

Nederlands Jeugdinstituut, ADOC, & Gezinspiratieplein. (2014). *Matching van langdurig uithuisgeplaatste kinderen aan een pleeggezin of gezinshuis*.

<https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-06/%28320998%29-Matching-van-langdurig-uthuisgeplaatste-jeugdigen-aan-een-pleeggezin-of-gezinshuis.pdf>

Nederlands Jeugdinstituut & Hogeschool Leiden. (2021). *Kwaliteitscriteria Gezinshuizen*.

Nederlands Jeugdinstituut. (2018). *Inkoop jeugdhulp door gemeenten. Hoe zit het*.

Nederlands Jeugdinstituut. (2021). *Gezinshuizen. Cijfers in Context 2020*.

Nickerson, A. B., Brooks, J. D., Colby, S. E., Rickert, J. M., & Salamone, F. A. (2006).

Family Involvement in Residential Treatment: Staff, Parent, and Adolescent Perspectives. *Journal of Child and Family Studies*, 15(6), 681–694.

Nowell, L., Norris, J. M., White, D. L., & Moules, N. J. (2017). Thematic Analysis.

International journal of qualitative methods, 16(1), 160940691773384.

<https://doi.org/10.1177/1609406917733847>

Open House als inkoopmethodiek. (z.d.). PIANOo - Expertisecentrum Aanbesteden.

<https://www.pianoo.nl/nl/sectoren/sociaal-domein/checklist-inkoop/aanbesteden-inbesteden-subsidie-open-house/open-house-als>

Present 24x7 (2021). *Gezinshuizen: toezicht en kwaliteit . Gemeenten en (het inkopen van jeugdhulp bij) gezinshuizen* [Brochure].

Rahman, S. (2016). The Advantages and Disadvantages of Using Qualitative and Quantitative Approaches and Methods in Language “Testing and Assessment” Research: A Literature Review. *Journal of Education and Learning*, 6(1), 102.
<https://doi.org/10.5539/jel.v6n1p102>

Reiter, B. (2017). *Theory and methodology of exploratory social science research.*
<https://ttu-ir.tdl.org/handle/2346/86610>

RIGG. (2023, 5 juni). RIGG. <https://www.rigg.nl/>

RIGG. (2023). Overeenkomst uitvoering diensten Jeugdwet “Open House” Producten | Trajecten | Pakketten. In *Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten.*
<https://www.rigg.nl/custom/uploads/2022/03/RIGG-OH-januari-2023-Bijlage-8-Overeenkomst-Open-House.pdf>

Sachse, H. (2013). Transitie Jeugdzorg en Jeugdgezondheidszorg: wat gaat er gebeuren? *Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen*, 91(8), 460–462.
<https://doi.org/10.1007/s12508-013-0150-0>

Slaatto, A., Kleppe, L. C., Mellblom, A. V., & Baugerud, G. A. (2022). Youth in Residential Facilities: “Am I Safe?,” “Do I Matter?,” and “Do You Care?” *Residential Treatment for Children & Youth*, 40(1), 87–108. <https://doi.org/10.1080/0886571x.2022.2082628>

Smith, M. A. (2015). Therapeutic Residential Care for Children and Youth: Developing Evidence-Based International Practice. *British Journal of Social Work*, 45(3), 1073–1076. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcv013>

- Sociaal-Economische Raad. (2019). Jeugdzorg: van systemen naar mensen. In *Sociaal-Economische Raad*.
<https://www.lad.nl/wp-content/uploads/2021/05/SER-advies-jeugdzorg-van-systemen-naar-mensen.pdf>
- Taherdoost, H. (2016). Sampling Methods in Research Methodology; How to Choose a Sampling Technique for Research. *SSRN*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3205035>
- VNG. (2023). VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten. In *Vereniging van Nederlandse Gemeenten*.
<https://www.rigg.nl/custom/uploads/2022/03/RIGG-OH-januari-2023-Bijlage-9-Algemene-inkoopvoorwaarden.pdf>
- Whittemore, R., Chase, S. K., & Mandle, C. L. (2001). Validity in Qualitative Research. *Qualitative Health Research*, *11*(4), 522–537.
<https://doi.org/10.1177/104973201129119299>
- Winter, H., & Mein, A. (2017). De staat van toezicht en handhaving door gemeenten. *De Gemeente-stem*, *2017*(7464), 938–942.
https://pure.hva.nl/ws/files/4225105/170822_Artikel_Gemeentestem.pdf
- Wijngaards, M., Boor, M., Bouwknecht, J., Nieuwland, J., Van Veen, D., & Jeugdprofessionals Nederland. (2021). *Handboek Jeugdhulp. Een praktische vertaling van de jeugdwet*.
- ZonMw (2018). Eerste evaluatie Jeugdwet. Geraadpleegd op 13 mei 2023, van
<https://www.zonmw.nl/nl/artikel/eerste-evaluatie-jeugdwet>

Bijlage A. Interviewleidraad

Interview RIGG

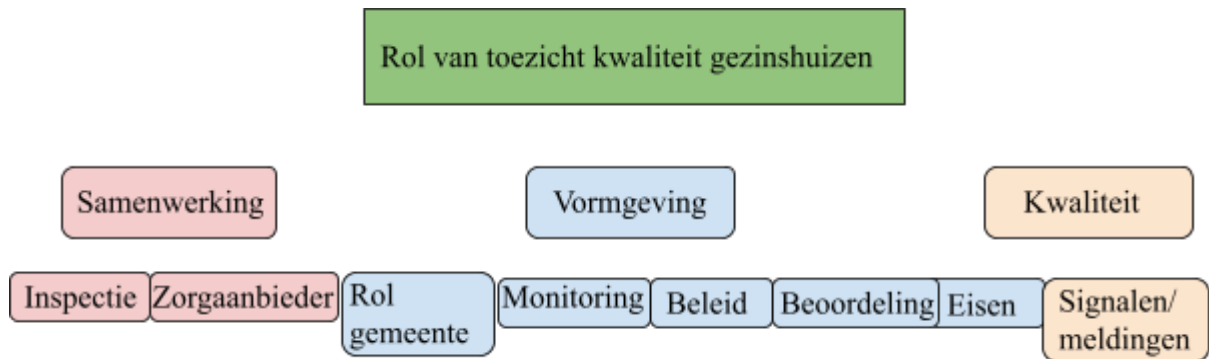
1. Op basis waarvan stellen de Groningse gemeenten de aanvullende kwaliteitseisen voor het contracteren van gezinshuizen op?
 - a. Verzoek om specifieke voorbeelden of richtlijnen die worden gebruikt bij het opstellen van deze eisen.
2. Op welke manier wordt toezicht gehouden op gezinshuizen na contractering door de Groningse gemeenten?
 - a. Verzoek om informatie over het proces van monitoring en controle na de contractering, inclusief eventuele samenwerking met andere instanties of externe partijen.
3. Hoe wordt er samengewerkt tussen verschillende instanties, zoals de gemeente, jeugdhulpaanbieders en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd bij het toezicht op gezinshuizen?
 - a. Vraag naar specifieke samenwerkingsverbanden, communicatiekanalen en gedeelde verantwoordelijkheden tussen deze instanties.
4. Hebben er veranderingen plaatsgevonden in de gemeenten sinds de Jeugdwet die ingevoerd is in 2015, op gebied van toezicht op gezinshuizen?
 - a. Vraag naar eventuele wijzigingen in beleid, procedures of benaderingen met betrekking tot het toezicht op gezinshuizen na de invoering van de Jeugdwet.
5. Hoeveel zicht heeft de gemeente, volgens u, op de kwaliteit van gezinshuizen?
 - a. Verzoek om inzicht in de waargenomen mate van controle en inzicht van de gemeente in de kwaliteit van gezinshuizen, inclusief eventuele uitdagingen of beperkingen die zij ervaren.

Interview Jeugdhulpaanbieder

1. Hoe ervaart u de kwaliteitseisen die de gemeente stelt voor het contracteren van gezinshuizen?

- a. Vraag naar hun persoonlijke ervaringen met betrekking tot het voldoen aan deze eisen en eventuele uitdagingen die ze zijn tegengekomen.
2. Heeft u als jeugdhulpaanbieder ooit te maken gehad met toezicht? Zo ja, hoe zag dit eruit?
 - a. Vraag naar specifieke voorbeelden van situaties waarin toezicht werd uitgeoefend op de gezinshuizen en hoe dit proces verliep, inclusief eventuele feedback of aanbevelingen die zijn gegeven.
3. Hoe ervaart u de samenwerking tussen de verschillende instanties, zoals de gemeente, jeugdhulpaanbieders en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd bij het toezicht op gezinshuizen?
 - a. Vraag naar de mate van samenwerking, communicatie en afstemming tussen deze instanties en hoe dit van invloed is geweest op het toezichtproces.
4. Hoeveel zicht heeft de gemeente, volgens u, op de kwaliteit van gezinshuizen?
 - a. Vraag naar hun perceptie van de mate waarin de gemeente in staat is om de kwaliteit van gezinshuizen adequaat te beoordelen en welke factoren hierop van invloed zijn.
5. Ervaart u dat de gemeente voldoende toegerust is om de rol van toezichthouder uit te voeren?
 - a. Vraag naar hun mening over de capaciteiten, middelen en ondersteuning die de gemeente heeft om effectief toezicht uit te oefenen op gezinshuizen, en of er eventuele verbeteringen nodig zijn.

Bijlage B. Codeboom 1

Bijlage C. Codeboom 2

